

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله علیها) شهرستان اردبیل

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

بررسی جایگاه امر به معروف و نهی

از منکر در آیات و روایات

استاد راهنما:

حجت الاسلام و المسلمین دکتر بهزاد

استاد داور:

حجت الاسلام و المسلمین آقای معاضدی

پژوهشگر:

شبنم دادخواه

خرداد ۹۴

تقدیم

تقدیم به سرور و سالار شهیدان امام حسین (علیه السلام)، که با خون خویش امر به معروف و نهی از منکر را رنگی دیگر بخشید و در حماسه ای بی بدیل، خورشید حقیقت و عدالت را بر افق زمین فروزان ساخت؛ و تقدیم به پیشوا و مقتدایمان حضرت بقیه الله الاعظم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) یگانه منجی عالم بشریت.

تقدیر و تشکر

سپاس بی کران پروردگار یکتا را که هستی مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونمان شد و به همنشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت.

از خانواده عزیزم به ویژه پدر و مادر بزرگوaram که در سختی ها و دشواری های زندگی همواره یآوری دلسوز و فداکار و پشتیبانی محکم و مطمئن برایم بوده اند، سپاسگزارم.

از همسر مهربانم که در طول دوران تحصیل و طی تدوین تحقیق پایانی با صبر و همدلی فراوان مرا یاری نمودند، قدردانی می نمایم.

از استاد بزرگوaram حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای دکتر بهزاد به خاطر زحمات فراوانی که در طول تحصیل و هم چنین تهیه این تحقیق بر عهده داشتند کمال تشکر و سپاس گزاری را دارم.

از خانم فعال محمدی به خاطر زحمات فراوانی که کشیدند و از دوستان عزیزم خانم سمیه شهبازی و خانم زهرا نوین پریزاده به خاطر کمک های شایانی که انجام دادند و خانم فاطمه ستوده که مرا در بسیاری موارد راهنمایی نمودند، صمیمانه تشکر می کنم.

در پایان موفقیت و سربلندی همگان را از درگاه احدیت خواهانم.

چکیده

باور ما بر این است که کامل ترین و جامع ترین برنامه زندگی، در شکل دین اسلام برای بشر به ارمغان فرستاده شده است، در این برنامه، عوامل موفقیت و پیروزی انسان‌ها نشان داده شده و موانع و آسیب‌ها نیز شناسانده شده است. از جمله عواملی که بیشترین تأثیرگذاری را در سلامت و سعادت جامعه اسلامی دارد امر به معروف و نهی از منکر است و در مقابل، بی تفاوتی و بی مسئولیتی یا غفلت از این فریضه ی الهی، از آسیب‌های بزرگی است که خود آسیب‌های بزرگ‌تری را در پی دارد و جامعه اسلامی را تهدید و آن را در سراشی بی نابودی قرار می‌دهد.

با امر به معروف و نهی از منکر، رشد و کمال فکری و معنوی در خانه و خانواده که اساسی‌ترین نهاد اجتماعی است شکل می‌گیرد و افراد نسبت به یکدیگر احساس مسئولیت و محبت می‌کنند.

انجام و ترک امر به معروف و نهی از منکر، هر کدام آثاری را دارند که از جمله آثار سازنده انجام این فریضه: دعوت به اسلام، حلال شدن درآمدها، بهره از الطاف خدا و آثار تخریبی ترک امر و نهی دینی: سلب برکات الهی، شرکت در گناه دیگران و تسلط اشرار و بدان و... می‌باشد.

در انجام امر و نهی، امر به معروف و ناهی از منکر هم باید شرایطی از جمله شناخت معروف و منکر، پایبندی به احکام و ... را داشته باشد.

در آیات و روایات فراوانی هم، به مسئله امر به معروف و نهی از منکر پرداخته شده و ارزش و اهمیت این مسئله بیان گردیده و هم چنین شرایط و مراتب این فریضه با عظمت برشمرده شده است.

کلیدواژه‌ها :

امر، نهی، معروف، منکر، فقه، مسئولیت، فروع دین.

فهرست منابع

* قرآن کریم

* نهج البلاغه

منابع و مأخذ فارسی

۱. آمدی(ره)، عبدالواحد تمیمی ، غررالکلم ودررالکلم، سیدهاشم محلاتی، ج ۱، چاپ ۱۲، تهران: دفترانتشارات فرهنگ اسلامی، سال ۱۳۸۹.
۲. ابن شعبه حرّانی، حسن بن علی، تحف العقول عن الرسول، صادق حسن زاده، چاپ اول، قم، انتشارات آل علی، ۱۳۸۲.
۳. اکبری، محمد رضا، **تحلیلی نو و عملی از امر به معروف و نهی از منکر در عصر حاضر**، چاپ ششم، بی جا، نشر پیام عترت، ۱۳۷۸.
۴. ----- ، **معجزه تذکر زبانی**، چاپ چهارم، تهران، انتشارات پیام آزادی، ۱۳۸۷.
۵. بخت آور، مهدی، **امر به معروف و نهی از منکر**، چاپ اول، تهرلن، نشر بروج، ۱۳۸۷.
۶. تهرانی، مجتبی، **سلوک عاشورایی**، چاپ دوم، تهران، مؤسسه فرهنگی پژوهشی مصابیح الهدی، ۱۳۹۰.
۷. جوادی آملی، عبدالله، **مفاتیح الحیة**، چاپ بیست و دوم، قم، نشر اسراء، ۱۳۹۱.
۸. خرّمی مشگانی، ابراهیم، **امر به معروف و نهی از منکر**، چاپ سوّم، بی جا، نشر مرسل، ۱۳۸۵.
۹. راغب اصفهانی، حسن بن محمد ، **ترجمه مفردات قرآن**، مصطفی رحیمی نیا، چاپ دوم، تهران: نشر سبحان، ۱۳۸۸.
۱۰. سلیقه دار، آمنه، **بررسی راه های همگانی نمودن امر به معروف و نهی از منکر در بین بسیجیان**،

- چاپ اول، تهران، معاونت امریه معروف و نهی از منکر نیروی مقاومت بسیج، ۱۳۸۷.
۱۱. شیخ صدوق ، **ثواب الاعمال و عقاب الاعمال**، محمد رضا انصاری محلاتی، چاپ اول، قم: نشر اکرام، ۱۳۸۹.
۱۲. مکارم شیرازی، ناصر، **تفسیر نمونه**، چاپ ۳۱، ج ۳، تهران، دارالکتب الاسلامیه.
۱۳. طباطبایی، محمدحسین ، **ترجمه تفسیر المیزان**، محمدباقر موسوی همدانی، ج ۱۴، چاپ ۲۸، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۸.
۱۴. علیپور باغبان نژاد، یوسف، **امر به معروف و نهی از منکر**، چاپ سوم، تبریز، نشر احرار، ۱۳۸۶.
۱۵. فلاح زاده، محمد حسین، درسنامه فقه، ج ۱، چاپ دوم، قم: نشر دانش حوزه، ۱۳۸۸.
۱۶. قرائتی، محسن، **امر به معروف و نهی از منکر**، تهران، مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن، ۱۳۸۶.
۱۷. ----- ، **دقایقی با قرآن**، چاپ نهم، تهران، مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن، ۱۳۹۰.
۱۸. ----- ، ده درس پیرامون امر به معروف و نهی از منکر، چاپ اول، تهران، مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن، ۱۳۷۵.
۱۹. کراجکی، محمد بن علی، معدن الجواهر، احمد حسینی، تهران: مکتبه المرتضویه، ۱۳۵۳.
۲۰. متفکر، حسین، **امر به معروف و نهی از منکر**، چاپ اول، تهران، انتشارات مدحت، ۱۳۸۷.
۲۱. محمد، محمدی ری شهری، میزان الحکمة، حمید رضا شیخی، چاپ هشتم، قم: نشر دار الحدیث، ۱۳۸۶.
۲۲. مرکز تحقیقات اسلامی سپاه، **امر به معروف و نهی از منکر**، چاپ اول، بی جا، نشر نمایندگی ولی فقیه در سپاه، ۱۳۷۰.
۲۳. مسعودی، محمداسحاق، **آموزش ملى امر به معروف و نهی از منکر (مقدماتی)**، چاپ سوم، تهران، نشر پیام آزادی، ۱۳۸۷.

۲۴. ----- ، **آموزش ملّی امر به معروف و نهی از منکر (تکمیلی)**، چاپ دوم، بی جا، شرکت چاپ و نشر سپه، ۱۳۸۸.
۲۵. ----- ، **پژوهشی در امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه قرآن و روایات**، چاپ اول، تهران، شرکت چاپ و نشر بین الملل سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸.
۲۶. مصباح الشریعه، منسوب به امام صادق (علیه السلام)، حسن مصطفوی، چاپ اول، تهران: نشر انجمن اسلامی حکمت و فلسفه ایران، ۱۳۶۰.
۲۷. مصباح یزدی، محمد تقی، **بزرگ ترین فریضه**، چاپ اول، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۹.
۲۸. ----- ، **آذر خشی دیگر از آسمان کربلا**، چاپ اول، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۷.
۲۹. مطهری، مرتضی، **حماسه حسینی**، ج ۲، چاپ ۴۸، تهران، نشر صدرا، ۱۳۸۸.
۳۰. ----- ، **عدل الهی**، چاپ دوم، تهران: نشر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۱، ص ۲۰۹.
۳۱. معاونت پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، **امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه امام خمینی (ره)**، چاپ پنجم، نشر مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، ۱۳۷۹.
۳۲. موسوی، روح الله (امام خمینی)، **رساله توضیح المسائل**، چاپ اول، تهران، نشر پرویز طاهری آشتیانی، ۱۳۶۲.
۳۳. ----- ، **تحریر الوسیله**، علی اسلامی، ج ۲، چاپ ۲۵، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۸۲۷.
۳۴. نهج الفصاحه، مجموعه کلمات قصار حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم، ابوالقاسم پاینده، چاپ چهارم، تهران: نشر دنیای دانش، ۱۳۸۲.
۳۵. ولی زاده، نعمت الله، **تحلیل راهبردی شیوه های مطلوب امر به معروف و نهی از منکر**، چاپ اول، تهران: معاونت امر به معروف و نهی از منکر نیروی مقاومت بسیج، ۱۳۸۵.
۳۶. هرمزی زاده، محمد علی، **آسیب شناسی شیوه های اجرای امر به معروف و نهی از منکر**، چاپ

اول، تهران، معاونت امر به معروف و نهی از منکر نیروی مقاومت بسیج، ۱۳۸۶.

۳۷. یوسفیان، نعمت الله، **احکام دفاع و امر به معروف و نهی از منکر**، چاپ دوم، بی جا، نشر اداره آموزش عقیدتی سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه، ۱۳۸۴.

منابع و مأخذ عربی

۱. آشتیانی، میرزا احمد، **طرائف الحکم**، نشر صدوق، تهران، چاپ سوم، ۱۳۶۲.

۲. شهید ثانی، زین الدین بن علی، **منية المرید**، محقق، رضا مختاری، قم، مکتب الاعلام الاسلامی، ۱۴۰۹ق.

۳. شیخ حر عاملی، **تفصیل وسائل الشیعه**، ج ۱۶، چاپ اول، مؤسسه آل البيت عليهم السلام، ۱۴۰۹ق.

۴. شیخ حر عاملی، **تفصیل وسائل الشیعه**، ج ۱۱، چاپ دوم، مؤسسه آل البيت لإحياء التراث، ۱۳۷۱.

۵. شیخ صدوق، **توحيد الصدوق**، چاپ اول، قم، نشر جامعه مدرسين، ۱۳۸۹.

۶. شیخ طوسی، محمد بن حسن، **تهذيب الاحکام**، ج ۶، تهران: دارالکتب الاسلامیه.

۷. فتال نیشابوری، محمد بن حسن، **روضة الواعظین**، چاپ اول قم، نشر رضی، ۱۳۷۵.

۸. فیض کاشانی، محمد محسن، **الوافی**، ج ۵، اصفهان، نشر کتابخانه امیرالمؤمنین (علیه السلام)، ۱۴۰۶ق.

۹. کلینی، ابو جعفر، **فروع کافی**، ج ۹، چاپ اول، قم، نشر دار الحديث، ۱۳۸۸.

۱۰. محمد باقر، مجلسی، **بحار الانوار الجامعة لدرر اخبار الائمة الاطهار**، تهران: نشر اسلامیه، بی تا.

۱۱. علی، مشکینی، **تحریر المواعظ العدیدة**، چاپ هشتم، قم، نشر الهادی، ۱۳۸۱.

۱۲. نوری، حسین، **مستدرک الوسائل**، ج ۱۲، قم، مؤسسه آل البيت علیهم السلام، ۱۴۰۸ق.